

Emnenr. 5

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Feien

Emne:

Bygdelag: Feien

Oppskr. av: Hans Chr. Ekoborg

Gard: Fagerstad

(adresse): Feien

G.nr. 31 Br.nr. 4. -

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det har vore allment bruk her i bygden for å koma vater heim for bekk, eller brønn (oppkoma) med vassel. Vassel = typer som som ein og midt i eit enkelt kore ved bruk, og ein som koles på på akse med titholen opning for halom midt på vasselen.

I eldre tider brukte ein tang og fiskekro, i dei seinare år jern-tenke og jernkroer. Så tang ein brukte tang og fiskekro var namnet "vasselstang" og "vasselkro".

Triblitter til vasselstang stikka ein med her i bygda for annlag 30-40 år sidan. Grunnen til dette var vel for ein stor del, at då fæddi ipå etterkvart disse bygdesnikkarane som laga bjøtt, stampar og andre brukstøyer av fer.

2. Eg har ikkje høyrte om å ta ut her set bruk eit såvort kjend. Derimot har eg høyrte nemnt ordet "Vass-så". Dette namnet

varf her brukt om ei stor fæmna,
 "stampa" s. d. Som ein leddt stænde
 "i stens, kjellar eller andre stader
 fyllet med vatn for bruk ved
 juss lève som klovask, o. m. s.

3. Har ikkje løyrt dette ordet
 her i lagdne.

4. Vassberinga for fjøret og gænkis
 var som oftast ei kinnelagfæmna
 rar som utførelse. Vassberinga
 for høiset, eller var kinnelagfæmna
 av skislag, men og for, nokk
 at det fullt mein vassberinga for
 kinnelagfæmna ein mannfolke og
 så, i stens lève

5. Vassberinga som meent vassfor
 er stort set slutt med her i
 lagdne. Det meent var
 at ein siste vinter, når alle
 vassleidninga fæmna

6. Vassberinga var nokk bruk for, som
 leg um vinteren, og var meent
 brukt siste vinter av grannar
 som meent tuss 5. -

7. I dag er det her i lagdne stort
 set salsis: Der er meent vatn
 (vannspring) både i stens og
 kinnelagfæmna. Det finst nokk bruk
 som meent ikkje har meent vatn
 eller stens - stens har kanskje i
 kinnelagfæmna men ikkje i stens eller
 annest. Men eller kan ein
 vel segge, at meent lagdne var ei fôr-
 gangslepp, når det gæstinglegg av vatn,
 (vannspring)

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Hordaland
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Fusa
 Emne: Bygdelag: Fusa
 Oppskr. av: Hans Chr. Ekeberg Gard: Fagereid
 (adresse): Fusa G.nr. 31 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det har vore ålment brukt her i bygderne før å henta vatn heim frå bekk, elv, brunn (oppkoma) med "vassel". Vassel-typen som var og endå i eit einskildt høve vert brukt er ein som kviler på bae aksler med uthola opning for halsen midt på "vasselen". I eldre tider brukte ein toug og trekroker, i dei seinare år jarnlenke og jarnkroker. Så lenge ein brukte taug og trekrok var namnet "vasseltåg" og "vasselkrok". Trebøtter til vassbering slutta ein med her i bygda for omlag 30-40 år sidan. Grunnen til dette var vel for ein stor del, at då fall dei ifrå etterkvart disse bygdesnikkarane som laga byttor, stampar og andre brukskjerald av tre.

2. Eg har ikkje høyrte omtala eller set brukt eit såvore kjerald. Derimot har eg høyrte nemnt ordet "Vass-så". Dette namnet vart her brukt om ei stor tunna, "stempa" e.l. som ein hadde stående i eldhus, kjellar eller andre stader fyllt med vatn til bruk ved ymse høve som klevask, o.m.s.

3. Har ikkje høyrte dette omtala her i bygderne.

4. Vassberinga til fjaset og sauehus var som oftast dei kvinnelege tenarar som utførde. Vassbering til huset elles var kvinn som helst av huslyden, men eg trur nokk at det fall meir vassbering på kvinnfolka enn mannfolka også i sistnevnde høve

5. Vassbering som nemnt ovanfor er stort set slutt med her i bygda nå. Eit undantak var det nå siste vinter, når alle vassleidningar fraus

6. Vasskjøring var noko brukt før, særleg um vintrane, og var mykje brukt siste vinter av grunnar som nemt under 5.-

7. I dag er det her i bygda stort set såleis: Der er

innlagt vatn (vannspring) både i uthus og heimehus. Det finst nokk bruk som endå ikkje har innlagt vatn alle stader- sume har kanskje i heimehus men ikkje i uthus eller omvendt. Men elles kan ein vel segja, at denne bygda var ei føregangsbygd, når det galdt innbygg av vatn. (vannspring)

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING 604
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDY

*Avskrift rettet:
L. Aall.*

Fjord.
Fusa

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte vaskene en lengre vei for å hindre at vasken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

*Sej fjøkkvist ha Sam sin
dracten min, at gaver foel i min
barndom (Sej er mi 62 år) minde, at
sear sin bar stölabötter" lang veg, hvede
de sin si leta "kerbjkviski i bötte.*

erad

oppteiknar

Fusa

Hans Chr. Ekdeberg

1698

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING